

Od polovine XIX veka u Evropi nastaju prvi vidovi zadružnog udruživanja, pre svega zanatlija, a odmah potom i zemljoradnika. Prva kreditna zemljoradnička zadruga na tlu Srbije osnovana je 1894. godine u selu Vranovu kod Smedereva, a već naredne godina, osnovana je Asocijacija zemljoradničkih zadruga, da bi tri godine kasnije bio donet i Zakon o zanatskim i zemljoradničkim zadrugama, kojim je regulisana ova oblast.

Istorija zadrugarstva u Vojvodini je znatno duža i stara 150 godine. Prva zemljoradničko-kreditna zadruga u Vojvodini koja je osnovana 1846. godine u Bačkom Petrovcu, bila je treća zadruga u svetu. Slede je zemljoradničke zadruge u Erdeviku (1855), Titelu i Pivnicama (1868.), Gložanu (1869.), Rumi (1883.) itd. Do 1900. godine u Srbiji je bilo 650 zadruga. Opravdanje za ovoliki broj zadruga može se tražiti u društveno-ekonomskim uslovima povezanim sa slabljenjem porodičnih zadruga, ratovima, siromaštvom, prelaskom sa ekstenzivne na robnu proizvodnju, na prelomu XIX i XX veka.

Posle Drugog svetskog rata, u Srbiji je Osnovnim zakonom o zemljoradničkim zadrugama, zadruga definisana kao: "ekonomska organizacija u koju se radno seljaštvo udružuje radi unaprđenja poljoprivredne proizvodnje, podizanja svog životnog standarda i izgradnje socijalizma na selu". Do sredine 60-tih godina zadrugarstvo je bilo u usponu, do Zakona o jedinstvenim privrednim komorama, kada su zadružni savezi izgubili status pravnog lica i nastavili da rade kao sekcije za zadrugarstvo pri privrenim komorama, koje su postali pravni sledbenici celokupne imovine zadružnih saveza. Zadružni savezu su 70-tih godina ponovo stekli status pravnog lica, ali bez imovine. Delimično je to ispravljeno Zakonom o zadrugama iz 1990. godine, kojim je propisano da se zadružna imovina vrati ranijim korisnicima, što je potvrđeno i Zakonom iz 1996. godine, ali i pored toga širom Srbije vode se sudski sporovi, uglavnom bez pozitivnih rezultata po zadrugu. Sudski sporovi oko vraćanja zadružne imovine insistiraju na utvrđivanju činjeničnog stanja, da li je je zadruga bila vlasnik ili samo korisnik tražene imovine, čime se sugerije negativno rešenje, jer je poznato da su od 1963. godine pa do 1988. godine, sva pravna lica bila tretirana kao korisnici svojine nad sredstvima za proizvodnju, ukratko vlasnički listovi zadruge stavljaju u kategoriju društvena svojina koju zakonodavac ne prepoznaje.

Sudbinu takvog zadružnog sistema, sa nagomilanim nerešenim problemima, deli i Zemljoradnička zadruga "Crepaja". Zemljoradnička zadruga "Crepaja" je najstarija Zemljoradnička zadruga u ovom naselju, osnovana prvih posleratnih godina (1949.). Crepaja naselje u južnobanatskom okrugu u opštini Kovačica, poljoprivredni kraj u kojem su zastupljene ratarske kulture, najviše kukuruz. Prema poslednjem popisu ima manje od 4.900 stanovnika, što je za 300 stanovnika manje od prethodnog popisa stanovništva.

Zemljoradnička zadruga „Crepaja“ raspolaže površinom od 327 hektara, tj. oko 560 katastarskih jutara. Pretežno se bavi uslužnom delatnošću i gajenjem useva i zasada.

Danas poseduje veliki magacinski prostor, mlekaru, koja je trenutno zatvorena, kao i dosta uništen stočni fond, pa je Uredbom iz 2007. godine Veterinarska stanica zatvorena.

Na parceli od 4 hektara planirana je izgradnja silosa kapaciteta za 12 silosnih ćelija, svaka od po 50 vagona. Naručeni su i kaparisani „Himel“ silosi, sušara je plaćena, lančanici, projekti su davno napravljeni i treba da počne izgradnja, zadrugari su sakupili sva potrebna sredstva i pre tri godine je počela procedura za dobijanje građevinske dozvole, koja zbog nerešenih zakonskih regulativa stopira kompletan proces.

-Planirano je da na leto počnemo sa otkupom, a nisu početi ni grubi radovi na izgradnji silosa zbog papira - kaže direktor ZZ „Crepaja“, Milorad Brankov, koji je na tom mestu od 2003. godine. - Zato, upućujem apel svim nosiocima vlasti i zakonodavcima u zemlji da firmi koja je uštedela isključivo svojih, 150.000 evra, koje hoće da potroši u proširenje svojih kapaciteta na opšte dobro i korist svih, pomogne u ostvarenju tih ciljeva.

Postoji još jedna otežavajuća okolnost za poljoprivrednike, jer ako vam u bilo kojoj delatnosti baš ne ide, vi možete svoju radnju da zatvorite i da je odjavite, da ne bi plaćali porez. U poljoprivredi to nije moguće, jer morate da otuđite zemlju da bi vam skinuli „taksimetar“ koji kuca u poreskoj upravi. Proizvodili vi sa gubitkom ili sa dobitkom, to vas niko ne pita.

-Mi, u ZZ „Crepaja“ smo sačuvali svaku brazdu koju smo nasledili, veliki magacinski prostor, imamo velike planove, čak smo uštedeli i sredstva. Dobro bi bilo da nam neko izađe u susret da te planove i ostvarimo - zaključio je gospodin Milorad Brankov.

Da bi se uradio pozitivan pomak u oblasti zadrugarstva trebalo bi pod hitno preći sa reči na dela, i učiniti efikasnijim sprovođenje mera agrarne politike. Ako se to ne učini slučaj ZZ „Crepaja“ će biti samo jedan problem u moru problema kojih uopšte ne mora biti.